

Resumé

Afhandlingen undersøger problemerne med indenretlig inddrivelse af private pengekrav i Danmark. Den belyser kompleksiteten ved det nuværende fogedsystem og analyserer hvordan ineffektive processer og forældet lovgivning udfordrer både kreditorers og debitorers retssikkerhed og økonomiske situation, samt koster samfundet store, unødvendige resurser.

Der er særligt fokus på problemerne med fogedrettens begrænsede datagrundlag, debtors oplysningspligt og manglen på præcise økonomiske oplysninger til understøttelse af objektivt korrekte afgørelser. Afhandlingen argumenterer for, at bedre indsamling og brug af data kunne reducere antallet af formålsløse fogedsager, forbedre sagsbehandlingstiden og skabe en mere effektiv gældsinddrivelsesproces, der samtidig er mere skånsom over for særligt de svageste debitorer, der ved brug af samme data kunne undgå at blive indkaldt til fogedretten unødvendigt.

Det er afhandlingens overordnede tese, at et ukendt, men ikke uvæsentligt antal fogedsager afgøres objektivt forkert, og at det sker som følge af et mangelfuldt eller direkte ukorrekt oplysningsgrundlag vedrørende debtors økonomiske forhold.

Det er endvidere afhandlingens tese, at selve sagsbehandlingen i fogedretten er omkostningsmæssigt og tidsmæssigt unødvendigt tung, samt at en del af de sager, der behandles ved fogedretten i dag, er unødvendige og ikke tjener et anerkendelsesværdigt formål.

Tvangsinddrivelsen bør moderniseres, så retsplejeloven bedre afspejler nutidens samfundsøkonomiske forhold og teknologiske muligheder, således så der værnes mere om de svageste debitorer og inddrives både mere skånsomt og mere effektivt fra de debitorer, der ud fra objektive kriterier, rent faktisk godt kan betale deres gæld.

I den forbindelse fremhæver afhandlingen en række strukturelle udfordringer, hvor lovgivningen og fogedsystemets funktioner er kommet bagud i forhold til samfundsudviklingen, hvilket bl.a. forårsager at sager behandles gentagne gange, uden at det fører til en reel løsning på det underliggende gældsforhold.

Afhandlingen konkluderer at oplysningsgrundlaget i fogedretten ofte er utilstrækkeligt, og foreslår at indhente oplysninger om debtors økonomiske forhold i SKATs R75, for at sikre et mere retvisende beslutningsgrundlag i fogedretten. En sammenligning med Sveriges Kronofogden og Norges Namsmannen belyser videre mulighederne ved en datadrevet inddrivelse, hvor systemet i højere grad kan automatiseres og målrettes for at reducere ineffektiviteten og antallet af objektivt forkerte afgørelser som følge af manglende eller direkte forkerte økonomiske oplysninger.

Afhandlingen sammenligner videre den private og offentlige inddrivelse i Danmark, særligt med fokus på, at der i den offentlige inddrivelse er hjemmel til at foretage lønindeholdelse. Afhandlingen vurderer og anbefaler at tillade lønindeholdelse for private krav, efterstillet lønindeholdelse for offentlige krav. Dette er dels begrundet med positive erfaringer om privat lønindeholdelse fra Norge og Sverige, dels med positive erfaringer fra den offentlige inddrivelse i Danmark, dels ud fra Retsplejerådets tidligere anbefalinger og dels ud fra det simple faktum, at lønindeholdelse er både mere effektivt og mere skånsomt for debitor end alternativerne.

Afhandlingen behandler derefter det helt principielle spørgsmål om, hvorvidt opgaven med inddrivelse fortsat bør ske i fogedretten i regi af domstolene, eller om opgaven – som i Norge og Sverige – i stedet bør henføres under en offentlig myndighed.

Afhandlingen konkluderer, at inddrivelse af ubestridte pengekrav ligger uden for domstolens formål, og at der vil være en lang række fordele ved i stedet at henlægge opgaven til en offentlig myndighed, da dette bl.a. vil sikre bedre beskyttelse af debitor og mulighed for en mere datadreven inddrivelse. Afhandlingen anbefaler derfor, at den del af inddrivelsen af private pengekrav, der lige nu håndteres af kontorfogeder i fogedretten, overdrages til en offentlig myndighed, der under officialmaksimen bedre kan håndtere denne forvaltningsopgave.

Afhandlingen afslutter med en diskussion om, hvordan digitalisering og kunstig intelligens kan hjælpe med at opdatere det danske system, og foreslår konkrete ændringer i lovgivningen, herunder adgang til lønindeholdelse for private krav og bedre integration af insolvensoplysninger for at reducere fogedrettens sagsbyrde og øge effektiviteten.